

- 411 Theodosio Aug. iv.
His cons. Constantini tyranni in conto caput allatum est xiv kal. Octob.
- 412 Honorio ix et Theodosio v.
- 413 Post consulatum Honorii ix et Theodosii v, Lucio cons.
His cons. occisi sunt Jovianus, Sebastianus, Sallustius; et Heraclianus abolitus est.
- 414 Constantio v. c.
- 415 Honorio x et Theodosio vi.
His cons. S. Stephanus primus martyr revelatur sancto presbytero Luciano die vi, feria quæ fuit tunc iii non. Dec., in Hierosolymis sancto Joanne episcopo presidente: et exstant ex his gestis epistolæ supra dicti presbyteri et sancti Aviti presbyteri Bracarenis, qui tunc in Hierosolymis degebant.
- 416 Theodosio vii et Palladio.
- 417 Honorio xi et Constantino ii.
- 418 Honorio xii et Theodosio viii.
- 419 Monaxio et Plenia.
His cons. sanctus Joannes Hierosolymorum episcopus qui supra, epistolam dirigit per Ecclesias orbis terrarum, quæ habetur de signis terroribusque divinitus perpetratis.
- 420 Theodosio ix et Constantio iii.
- 421 Agricola et Eustathio.
- 422 [*Ær. Hisp. 460.*] Honorio xiii et Theodosio x.
- 423 Mariniano et Asclepiodoto.
His cons. Honorius Aug. recessit Ravenna. (*Hactenus Sirmondi editio; cætera ex eodem C ms. codice.*)
- 424 Castino et Victore.
- 425 Theodosio xi et Valentiniano Cæs.
- 426 Theod. xii et Valentin. Aug. ii.
- 427 Pierio et Artabu [*Al. Hierio et Ardabure.*]
- 428 Felice et Tauro.
- 429 Florentio et Dionysio.
- 430 Theodosio xiii et Valentin. iii.
- 431 Basso et Antiocho.
- 432 [*Ær. Hisp. 470.*] Aetio et Valerio.
- 433 Theodosio xiv et Maximo.
- A 434 Aspare et Ariovindo.
- 435 Theodosio xv et Valentiniano iv.
- 436 Isidoro et Senatore.
- 437 Aetio ii et Segisvuldo.
- 438 Theodosio xvi et Fausto.
- 439 Theodosio xvii et Festo.
- 440 Valentiniano v et Anatolio.
- 441 Cyro v. c.
- 442 [*Ær. Hisp. 480.*] Dioscoro. (*Omisit Eudoxium.*)
- 443 Maximo ii et Paterio [*Al. Paterno.*]
- 444 Theodosio xviii et Albino.
- 445 Valentiniano vi et Aetio iii. (*Hic confunduntur anni duo, quorum priore cons. fuere Valentinianus vi et Nonius; altero autem,*
- 446 Aetius iii et Symmachus.)
- B 447 Callepio et Ardabure.
- 448 Postumiano et Zenone.
- 449 Asturio et Protegene.
- 450 Valentiniano vii et Avieno.
- 451 Adelfio et Marciano.
- 452 [*Ær. Hisp. 490.*] Herculano et Parracio [*Al. Sporatio.*]
- 453 Opillione. [*Omisit Vincomalum.*]
- 454 Aetio iv et Studio.
- 455 Valentiniano vii et Anthemio.
- 456 Avito Augusto cons. [*Al. Joanne et Varane.*]
- 457 *Omissi Constantinus et Rufus.*
- 458 Recimere et [Patricio] qui de Oriente. (*Hi pertinent ad annum 459.*)
- 459 Majoriano Aug. et Ariovindo [*Al. Leone Aug.*] (*Hi ad annum 458.*)
- 460 Magno et Apollonio.
- 461 Severiano et [Dagalaipho] qui de Oriente.
His cons. Majorianus occiditur, et Severus efficitur imperator.
- 462 [*Ær. Hisp. 500.*] Severo et Leone Augustis.
- 463 Basilio et Gadaipho [*Al. Viviano.*]
- 464 Dn. Olybrio [*Al. et Rustico.*]
Severus Augustus obiit. Anthemius Romæ imperator factus est. Adversum Vandalos grandis exercitus cum Marcellino duce dirigitur.
- 468 Augusto Anthemio ii consule.

MARCELLINUS

COMES V. C.

(Ex Gallandii Bibl. Max. Vett. Patr. tom. X.)

PROLEGOMENA.

I. Pauca sunt admodum quæ de Marcellini Comitibus v. c. gestis in promptu exstant. Eum fuisse *natione Romanum* tradit Anonymus Mellicensis (a). Comitum autem Illyricianum egisse, ac Justiniani adhuc patrieii cancellarium, ex Cassiodorio erudimur (b). Sæculo vi inenite variis litterarum monumentis inclaudit, quorum unus inter veteres meminit idem Cassiodorius his verbis (c): *Marcellinus, inquit, quatuor libros de temporum qualitatibus et positionibus locorum pulcherrima proprietate conficiens, itineris sui tramitem*

(a) Anonym. Mellic. de Script. Eccl. cap. 56.
(b) Cassiod. de Instit. Divin. Litter. cap. 47.

(c) Id. ibid.

laudabiliter percurrit. Et alibi (a) : *Marcellinus, ait, pari cura legendum est, qui Constantinopolitanam civitatem et urbem Hierosolymorum minutissima narratione descripsit. Verum utrumque Comitibus nostri memoratum opus vel prorsus intercidit, vel etiamnum alicubi delitescit. Pergit porro Senator (b) : Chronica quæ sunt ; imagines historiarum brevissimæque commemorationes, scripsit Græce Eusebius, quem transtulit Hieronymus in Latinum, et usque ad tempora sua deduxit eximie. Hunc subsecutus est supra scriptus Marcellinus Illyricianus, qui adhuc patricii Justiniani fertur egisse cancellos; sed meliore conditione devotus, a tempore Theodosii principis usque ad fores imperii triumphalis augusti Justiniani opus suum Domino juvante perduxit : id est, ab anno Theodosii senioris primo usque ad quartum Justiniani consulatum, qui est imperii ejus annus octavus, Christi 434, annorum nimirum 156 periodum perficiens, ut ipsemet auctor in sua præfatione testatur (c).*

II. Porro Marcellini Chronicon quod post primam Antonii Schonhovii canonici Brugensis editionem pluries prodiit, castigatissime omnium Parisiis evulgavit Sirmondus anno 1619, qui de eo hæc habet (d) : « De Chronici hujus auctore necessario monendus es, lector, non omnino Marcellini esse, quæ in illo continentur. Testatur enim præfatione sua Marcellinus se opus suum ab initio principis Theodosii ad Magni usque consulatum per annos 140 perduxisse; tum deinde alios tantum 16 annos adjecisse, a primo Justiniani ad quartum usque Justiniani Augusti consulatum, hoc est, ad annum Christi 534. Ultra hunc annum igitur non processerat Marcellinus, nec plura sane his fuerant in editione Antonii Schonhovii, qui Chronicon hoc in lucem primus dedit. Quæ deinceps sequuntur ad finem usque principis Justiniani, ab alio postea quopiam adjecta sunt, et a Panvino primum, deinde ab aliis nullo discrimine pro Marcelliniani edita. Nos ex vetustissimo Tiliæ bibliothecæ codice, tum Marcellini omnia multo quam hactenus emendatiora, tum appendicem quæ et ipsa perantiqui scriptoris est, multis partibus auctiorem damus : integram daturi, nisi nos lacerum exemplar in septimo post Basilii consulatum anno destituisset. Quo facto in reliquis ad finem usque Panvini editionem sequi necesse fuerit, demptis annorum ad calcem epilogis; quos idcirco prætermittendos censuimus, quia nihil illos neque ad Marcellini Chronicon, neque ad ejus Appendicem pertinere constabat. » Hucusque Sirmondus.

III. Interesse autem putamus his modo relatis ea subdere quæ de eodem opere in litteras retulit Sirmondianorum editor Baunius. Sic igitur ille (e) : « Chronicon Marcellini Comitibus rursus contulimus cum mss. duobus, uno collegii nostri Parisiensis, altero bibliothecæ Victorinæ; atque ex iis lectiones

aliquot variantes annotavimus, ac nonnullas item ex schedis viri docti atque in recensendis veterum scriptis exercitatissimi, Petri Francisci Chiffletii, qui Sirmondianam Chronici Marcellini editionem cum veteri codice Brugensi comparaverat. Præter istas porro aliasque quas suis locis indicavimus, lectiones novas, postmodum et aliæ nobis Chronici ejusdem in Chiffletii schedis occurrerunt, quarum indiculum statim dabimus. » Has vero posteriores lectiones, quas sero detectas editioni suæ Sirmondianæ Baunius subjicere haud valuit, nos suis quasque locis apposuimus. Verum cum alias in idem Chronicon observationes longiores ediderit in sua præfatione laudatus Baunius, eas hic opportunius, et aptiori quidem ordine digestas, proferendas duximus. Sic autem se habent :

IV. « Quod annus 381 inscribitur *Eucherio* (sive *Eucharico*) et *Evagrio* *cons.*, mendosum id esse, ac pro *Evagrio* scribendum esse *Syagrio* satis constat tum ex *Idatii Fastis*, tum ex aliis antiquis scriptoribus. Sed nimirum similitudine scripturæ factum est, ut primo apud *Socratem* (f) *Εὐάγριος* pro *Συάγριος*, ac deinde apud *Marcellinum* *Evagrio* pro *Syagrio* scriberetur, sicut notavit vir eruditissimus *Joannes Harduinus* (g).

« Anno 397, *Cæsario* et *Attico* *cons.*, ubi *Flaccilla* *Archadio* nata legitur; itemque anno 431, *Antioche* et *Basso* *cons.*, ubi *Flaccilla* *Theodosii Augusti* filia vocatur; *Placillam* utroque in loco scribi debere contendit *Petrus Lambecius* (h) : pariterque emendari vult *S. Ambrosii*, *Claudiani*, *Pauli Diaconi* et *Prosperi* locos, ubi videlicet pro *Placilla* nominari *Flaccillam* putat : quippe *Theodosii* quidem filiam haud dubie *Placillam* dictam fuisse de nomine *Placidie*, sive *Placillæ*, *Antonii* filie, primæ uxoris *Theodosii*; ac deinde ad filiam quoque *Arcadii*, *Theodosii* neptem, illud nomen transiisse. *Socrates* quidem primam *Theodosii* uxorem nominat *Πλακιδιον*, filiam autem *Theodosii* et *Gallæ* *Πλακιδίαν* (i); ac priorem *Sozomenus* *Πλακιδίαν*. At *Henricus Valesius* notat hanc ab *Epiphanio Scholastico* *Flaccillam* dici, et quidem rectius : sic enim in veteribus nummis appellari. Tum hæc adjicit (j) : *Sed mirum est Græcos in hoc nomine fere hallucinari : supra enim observavimus Πλακιδιον dici a Socrate pro Flaccillo, qui fuit Antiochensis episcopus. Demum Joannes Harduinus scite admodum monet, utcumque Græci scripserint, de Latine reginæ nomine fidem haberi potius Ambrosio aliisque Latinis debere, qui uxorem Theodosii senioris Flaccillam vocant.*

« Ad annum 525, *Philoxeno* et *Probo* *cons.*, ubi sic legitur : *Joannes R. E. papa* LI, anno a *Petro*... 475, *Chiffletius* ponit 485, codicem tamen nullum citans. Ac postea *Schelestratus* in *Dissertationibus* quibus

(a) *Cassiod.* de *Instit. Divin. Litt.* cap. 25.

(b) *Id.* *ibid.* cap. 17.

(c) *Marcell.* præfat. ad *Chron.* infra.

(d) *Sirmond.* præfat. ad *Chron. Marcell.*

(e) *Baun.* præfat. ad tom. II *Opp. Sirmond.* § 5.

(f) *Socrat. Hist. Eccl.* lib. v, cap. 8.

(g) *Harduin.* in notis ad orat. 16 *Themistii.*

(h) *Lamb. Bibl. Cæs.* lib. II, pag. 585.

(i) *Socrat.* lib. IV, cap. 31.

(j) *Vales.* *Adnot.* ad *Socrat.* lib. IV, cap. 31.

Ecclesia antiquitatem illustravit, sic ad annum illum scripsit: Petrus pontificatum Romanum iniit, juxta nostram chronologiam, anno post mortem Christi duodecimo: a quo usque ad prædictum consulatum sunt anni 485, unde decem anni desiderantur apud Marcellinum; forsitan tabellariorum incuria, qui 475 pro 485 scripserunt.

« Postremo ad annum 547, post consulatum Basilii vi, monet Chiffletius, in codice regio 1690, Marcellini Chronicon ibi desinere, post illa scilicet verba,

(a) Lamb. Bibl. Cæs. lib. II, pag. 374.

Præsentale accepit magisterium. Atque id Petrus quoque Lambecius testatur (a) de veteri codice Cæsareo, qui olim Matthiæ Corvini Hungariæ regis fuit; in eoque post verba modo memorata, in morem inscriptionis subjici, Collectio omnium annorum; tum infra: Istius Chronicæ colliguntur omnes anni usque ad consulatum Valentis sextum, etc. » Hactenus cl. Baunius, cujus Sirmondianam editionem recensitam typis expressimus. At de his satis.

MARCELLINI

COMITIS V. C.

CHRONICON.

Præfatio.

Post mirandum opus quod a mundi fabrica usque in Constantinum principem Eusebius Cæsariensis, hujus sæculi originem, tempora, annos, regna, virtutesque mortalium, et variarum artium repertores, omniumque pene provinciarum monumenta commemorans, Græco edidit stylo, noster Hieronymus cuncta transtulit in Latinum, et usque in Valentem Cæsarem Romano adjecit eloquio. Igitur uterque hujus operis auctor mmm et dlxxix annorum hunc mundum tunc fore miro computavit ingenio. Ego vero, simplici dumtaxat computatione Orientale tantum

secutus imperium, per indictiones perque consules infra scriptos, centum et xl annos, a septima videlicet indictione et a consulatu Ausonii et Olybrii (quibus etiam consulibus Theodosius Magnus creatus est imperator) enumerans, et usque in consulatum Magni indictionis undecimæ colligens, eorundem auctorum operi subrogavi: itemque alios xvi annos, a consulatu Justini Augusti primo usque in consulatum Justiniani Augusti iv suffeci: id sunt simul anni clvi, et meum rusticum opus supposui.

INCIPIT CHRONICON.

(A. C. 379.) *Indictione vii, Ausonio et Olybrio coss.*

Theodosius Hispanus Italicæ divi Trajani civitatis, a Gratiano Augusto apud Sirmium XXXIX post Valentis interitum imperator creatus est, xiv kalendas Februarias, Orientalem dumtaxat rempublicam rector, vir admodum religiosus et catholicæ Ecclesiæ propagator, omnibusque Orientalibus principibus præponendus, nisi quod Marcianum, tertium post se principem, imitatore habuerit. Alanos, Hunos, Gothos, gentes Scythicas magnis multisque præliis vicit.

(A. C. 380.) *Ind. viii, Gratiano Aug. v et Theodosio Aug. coss.*

Gregorius Nazianzenus facundissimus Christi sacerdos, et Hieronymi nostri præceptor, ecclesia nostra apud Byzantium capta ab Arianis, plebem catholicam in beatæ Anastasiæ oratorio catholica quotidie allocutione continuit. Sæpe namque pravorum conviciis insectatus est: sed gratia Christi præditus, usque ad id tempus quo eadem ecclesia sui præsentia nostris est reddita, perfidis obstitit Arianis. Nam his

sub Arianis imperatoribus tenerant, nostris catholicis orthodoxus restituit imperator mense Decembri.

(A. C. 381.) *Ind. ix, Eucherio et Evagrio [Forte Syagrio] coss.*

Sanctis cl Patribus urbe Augusta congregatis adversus Macedonium in Spiritum sanctum naufragantem, ab iisdem episcopis sancta synodus confirmata est: Damaso videlicet sedem beati Petri tenente, Constantinopoli vero per Timotheum Alexandrinum, perque Meletium Antiochenum et Cyrillum Hierosolymitanum episcopos, Nectario ex pagano protinus baptizato, et in præfata synodo pontifice ordinato. Athanaricus rex Gothorum cum quo Theodosius imp. sædus pepigerat, Constantinopolim mense Januario venit, eodemque mense morbo periit.

(A. C. 382.) *Ind. x, Antonio et Syagrio coss.*

Divi Valentiniani magni cadaver [Al. cadavere] Theodosius princeps ab Italia reportatum [Al. reportatum], apud Comitatum regio in sepulcro recondidit. Eodem anno universa gens Gothorum, Athanarico rege suo defuncto, Romano sese imperio dedit mense Octobrio. Damasus Romanæ Ecclesiæ, exceptis Li-